

TAKIS SIDERIS (1955-2014)

TI ADIKO, TI KRIMA... ¹

Voor Wana, Selini en de anderen...

Takis en Wana tijdens Via Egnatia tocht in Uçmakdere (Turks Thracië)

Takis Sideris, tientallen jaren lang de bevlogen, gedreven muzikale inspirator van ontelbare muzikanten en muziekgroepen, is niet meer. Hij overleed op Nieuwjaarsdag, na een verbijsterend kort ziekbed.

Zijn geliefde muziekinstrumenten hangen zwijgend aan de muur in de woonkamer. Die zijn opeens hun meester kwijt...

In november 2013 speelde hij nog bij restaurant Dionysos de sterren van de hemel. Diezelfde maand trad hij ook nog op met zijn viool in de Vondelkerk met het Filomila-koor en danste zelfs een gepijnigde *zeibékiko* en begin december heeft hij ergens in Utrecht in zijn eentje nog een ney-solo van meer dan een uur gespeeld.

Takis was een muzikaal wonderkind, een niet te stuiten muziekbron. Muziek was voor hem álles en stroomde als het ware uit al zijn poriën. Geen enkel muzikaal project was beneden zijn waardigheid, hij zette zich volledig in, met toewijding en eindeloos geduld. Kortom, een musicus in hart en nieren.

Takis was autodidact en een typische ‘oormuzikant’. Pas op latere leeftijd leerde hij zichzelf noten lezen, een absolute ‘*must*’ voor het componeren van zijn twee symfonieën.

Behalve met Griekse muziek had hij ook veel affiniteit met Turkse en andere oostersgetinte muziek, vooral vanwege de kleurrijke *makams* (of *dromi*). Minder bekend is dat hij ook door klassieke muziek zeer gegrepen werd en dit zelf op zijn viool speelde. Alleen het fenomeen ‘westerse popmuziek’ lijkt ongeveer geheel aan hem voorbijgegaan te zijn.

Grieken en Grecofiele Nederlanders die een instrument bespeelden liepen Takis gegarandeerd ooit tegen het lijf, maar Turken en andere etnische gezindten waren voor deze muziekfanaat ook niet veilig. Als je een lijst zou maken van alle musici, die Takis in de loop der jaren aan zich gebonden heeft, zou dat in de vele honderden lopen.

Laatst vroeg iemand me hoe lang ik Takis al kende. Na lang piekeren wist ik weer hoe het gegaan was.

In de zestiger jaren had ik een vakantiebaantje in het onderdelenmagazijn bij Douwe Egberts in Utrecht. Als er ergens in de fabriek iets kapot ging kwam men naar het magazijn om een nieuw onderdeel op te halen. Op een dag had ik weinig te doen en zat ik in het kader van mijn studie een Grieks boek te lezen, toen er een man binnenkwam. Hij reageerde stomverbaasd toen hij daar een Nederlander zag zitten met een Griekse roman voor zijn neus. Die man bleek de vader van Takis te zijn: Nikos Sideris...

Na deze onverwachte kennismaking ben ik ongetwijfeld bij de familie Sideris thuis uitgenodigd en leerde ik ook moeder Dimitra kennen. En gaandeweg raakte ik betrokken bij allerlei Griekse aangelegenheden².

Zijn muzikale aanleg had Takis niet van vreemden: zowel vader Nikos als moeder Dimitra speelden gitaar. Naar ik begrepen heb, kreeg Takis zijn eerste bouzouki-lessen van ene Dimitriadis. Aan de zijde van zijn ouders werd hij gaandeweg de muzikale wereld van feesten bij diverse Griekse gemeenschappen binnengeloodst. Bovendien was Dimitra ook nog eens één van de pijlers van de Griekse dansgroep ‘Pígasos’ (‘Pegasus’), een dansgroep die nog steeds bestaat.

Takis zelf leerde ik eigenlijk pas in 1980 kennen, toen in Utrecht de zang- en muziekgroep *Ta Tsókara* opgericht werd. Toen dit koor ophield te bestaan, ontstond geleidelijk aan het *rebétika*-ensemble *Psefti Dounja* dat in allerlei wisselende samenstellingen optrad. Maar niet nadat ik eerst van Takis een fiks aantal *bouzouki* en *baglamás*-lessen had gekregen!

Δύο μπαγλαμάδες και ένα σκυλί...

In de jaren daarna volgden ontelbare optredens in restaurants, feest- en concertzalen, tot en met het Hilton toe. Paradiso, Muziekcentrum Vredenburg en de Melkweg, maar ook laagdrempelige parkspektakels en klapstoeltjesconcerten.

In 1983 en 1984 gingen Takis ('oude' rot) en ik ('kersverse' *baglamas*-speler) naar Griekenland. De opnamen, die ik toen van onze informele optredens in Athene maakte, koester ik nog steeds.

De komst van bouzouki-speler Iordanis Tsomidis (*zie elders op deze website*) naar Nederland in 1985 betekende voor velen een nieuw ijkpunt, een ongekende inspiratiebron. Ook voor Takis.

De uitvoeringen van zijn *Symfonia Xenitiás* en *Rembetiki Symfonia* in 2008 en 2012 in samenwerking met het Stanislas College in Delft vormden een nieuw hoogtepunt in Takis' carrière. Hij had iets voor mekaar gekregen, wat hij misschien aanvankelijk zelf ook niet voor mogelijk had gehouden (www.rembetiki-symfonia.com).

Takis had ook iets contemplatiefs, iets spiritueels. Dat kwam natuurlijk allereerst tot uiting in zijn lyrische *ney*-spel. Maar hij kon ook, als het weer het toeliet, uren op een bankje zitten. Lange tijd had hij een *stéki* aan de Oudegracht. 'Sitting on the corner, watching all the girls go by'. Of diende het misschien nog een hóger doel?

Toen ik onlangs een boek over Jerry Garcia, de lead-gitarist van de *Grateful Dead*, zat te lezen, moest ik regelmatig aan Takis denken. Zo vertelt diens vrouw over haar (inmiddels ook overleden) echtgenoot:

‘... en op de een of andere manier deed het hem goed om in drie bands tegelijk te spelen. Dat ik hem in die tijd weinig zag, kwam doordat hij het werkelijk verschrikkelijk druk had en daarom maakte ik me ook niet al te veel zorgen. Ik wist hoe hoog de werkdruk was en ik wist ook dat ik hem zo min mogelijk moest storen. Er was zoveel wat hij wilde doen. Hij kwam ‘s nachts om half twee thuis en had dan honger...’³

Het verschil tussen deze beide rasmuzikanten was wel dat Takis in het dagelijks leven ook nog bedrijfsarts was. In 1982 had hij zijn medicijnenstudie afgerond en werd een arts met veel aandacht voor de menselijke maat. Zo nam hij bijvoorbeeld de moeite om wat Turks te leren, om beter met zijn Turkse cliënten te kunnen communiceren.

Takis en dochter Selini

Zijn lievelingsinstrumenten waren de *bouzouki*, *ney* (rietfluit) en viool. Maar daarnaast speelde meneer ook nog gitaar, *baglamás*, *oud*, *cümbüş*, mandoline en klarinet. Een normaal mens is al blij als hij met één instrument uit de voeten kan...

Als het hem zo uitkwam, speelde hij ook piano. Een beetje hoekig, maar altijd vol ‘schwung’. Ik herinner me een keer dat hij van achter de piano een onafgebroken stroom Griekse liedjes over me uitstortte. Een menselijke jukebox die van geen ophouden wist en waar je geen geld in hoefde te stoppen.

Hoe Takis aan de viool raakte, zegt ook wel iets over zijn persoon. Dochter Selini vertelde hoe ze als klein meisje eind negentiger jaren met haar vader voorbij een winkel met tweedehands spullen kwam. In de etalage hingen ook twee violen: een grote en een kleine. Beide instrumenten werden voor een habbekrats aangeschaft: de kleine viool voor Selini, en de grote voor haar vader. Zo begonnen Takis en Selini aan hun gezamenlijk viool-avontuur. Twee vliegen in één klap, maar vooral om te voorkomen dat de (oog)appel te ver van de boom zou vallen!

Een belangrijke rol in het leven van Takis speelde Nikos Piloudis (‘Gorbachov’ voor ingewijden), eigenaar van ‘Dionysos’ in Amsterdam. Nikos biedt al vele jaren - tot ver in de vroege uurtjes - onderdak aan levende Griekse muziek. Zijn restaurant is altijd een broeinest (oftewel een ‘kweekvijver’) van oud en jong talent geweest en hopelijk zal dat nog lang zo blijven. Helaas, zullen we het voortaan zonder onze aanjager, maestro en hofleverancier moeten stellen...

Takis werd op 8 januari 2014 gecremeerd, omringd door familie, een grote schare vrienden en kennissen van vroeger en nu. Een indrukwekkende, hartverwarmende afscheidsceremonie.

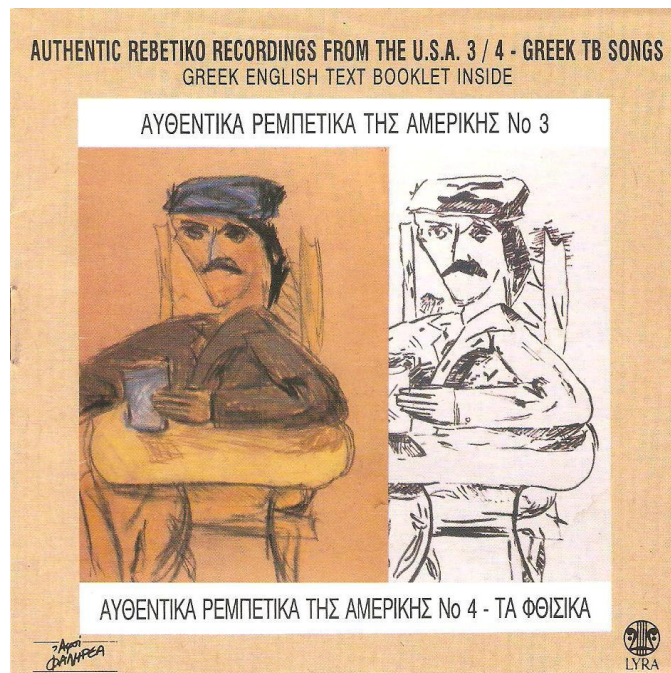
We zullen Takis’ alom aanwezige – soms ietwat dominante - persoonlijkheid missen, een diep gemis dat vooral bij allerlei toekomstige muzikale gelegenheden intens gevoeld zal worden. Ooit moeten we maar een gigantische muziekmanifestatie organiseren met optredens van alle door Takis beïnvloede muzikanten. Ter nagedachtenis aan een onvergetelijk iemand.
*Immers, van alle kunsten is muziek de meest troostrijke*⁴ ...

¹ De titel ‘Ti ádiko, ti kríma’ (‘wat onrechtvaardig, wat zonde’) is ontleend aan het refrein van het schitterende lied ‘*Ta Kiparíssia Stékonde*’, gezongen door Panos Gavalas. Dit lied hoort tot de categorie ‘tbc-liederen’. Tuberculose was indertijd een levensbedreigende ziekte die veel mensen het leven kostte. Beluister het op CD III - *Rembetika & Smyrneika released in US & The TB Songs* (Falireas Productions CD 4636, #22) or go to [Panos Gavalas](#)

² Wie zich wil verdiepen in de boeiende geschiedenis van de familie Sideris raad ik aan het boek ‘*Vaderlanden*’ van Dimitra Sideris aan te schaffen (STYX, 1992). Ik weet niet of het nog in de handel is.

³ ‘*Dark Star – An Oral Biography of Jerry Garcia*’ door Robert Greenfield.

⁴ Gelezen in de VPRO GIDS #3 van 18-24 januari 2014.

De maestro ten voeten uit: ney spelend in het amfitheater van Filippi (bij Kavála)

Hugo, Groupie and Takis

Natassa, Maria, Takis, Ben, Henk en Hugo

Takis cümbüş spelend

Thijl, Henk, Takis, Maria en Hugo (Paradiso, Amsterdam)

Henk, Kostas, Waso, Katerina, Jordanis en Takis (Paradiso, Amsterdam)

Kostas, Waso, Katerina en Takis (Paradiso, Amsterdam)

Onderstaande foto's zijn gemaakt door Marietta van Attekum tijdens de wandeltocht van de Via Egnatia Foundation (VEF) in 2010 van Thessaloniki (Griekenland) naar İstanbul (Turkije)

Frans en Takis (Alexandroupolis, Griekenland)

Ipsala, Turkije : Kijk, vioolspelen dat doen wij zo!

Holger, Takis en Frans, nauwlettend gadeslagen door hun lijfwacht

Takis, (muil)ezel, Mateja, Holger , Paula en Wana tijdens de "Grote Barre Tocht"

Wana en Takis in Turkije

Foto's van Marietta van Attekum, Paula Jansen, Hans Vermeulen
en andere (nog niet geïdentificeerde) fotografen.

Via Egnatia on foot

A journey into history

With car travel tips

**Marietta van Attekum
Holger de Bruin**

1

Durrës-Thessaloniki

<http://www.viaegnatiafoundation.eu>